

De begraafplaats voor Almen en Harfsen.

Van de heer Jonkman kregen we het volgende artikel.

Algemeen bekend is, dat vroeger de begraafplaats vond in de kerken. Vanaf 1 januari 1829 is het verboden te begraven in kerken, kapellen en bedeplaatsen, Vanaf 1 januari 1829 is bepaald, dat in gemeenten met meer dan 1000 zielen, een of meer begraafplaatsen door de plaatselijke besturen zullen worden aangelegd en zulks tenminste 35 à 40 ellen afgelegen van de bebouwde kom der gemeenten.

In de op 12 september 1829 gehouden vergadering der Harfsense Marke deelde Jhr. Mr. W.L.F.C. van Rappard mede, vernomen te hebben dat bij het Gemeentebestuur van Gorssel het voornemen bestond de begraafplaats voor Almen en Harfsen aan te leggen bij het erve "Oostenenk" en "dus op een zeer verwijderde distantie van de meeste bewoners dezer buurtschap". In verband hiermede werd hem opgedragen "dieswegens de noodige vertogen bij het Gemeentebestuur van Gorssel te doen om zelfs het aanbod van opofferingen uit de markenkas zoo noodig hieromtrent de vereischte schikkingen te maken". In de het volgende jaar gehouden bijeenkomst werd gerapporteerd, dat het gewenschte succes bereikt was.

De begraafplaats zou worden aangelegd in Harfsen op den aan de marke toebehorende IIsinks Dennenkamp, groot pl.m. één bunder. De kosten van het in orde brengen van het terrein, of, zooals we lezen: "met sloten te omringen en te applaneeren" bedragen F 270.-, nam de marke eveneens voor haar rekening, echter onder voorwaarde, dat "alle de huizen in de buurtschap Harfsen ongeltelijk eene grafstede op de nieuwe begraafplaats zullen bekomen". Deze was voor een gewaarde 18 vierkante meter en een ongewaarde 9 vierkante meter.

Als doodgraver bleef gehandhaafd de koster-schoolmeester Aaldert Willems. Eén en ander werd door de Gemeenteraad van Gorssel aanvaard bij besluit van 14 Januari 1829.

Blijkens instructie genoot deze doodgraver de volgende belooning.

Voor het delven van een graf des zomers F 0,60 en des winters f 0,90, voor het openen en sluiten van een grafkelder f 7,- één en ander met dien verstande, dat een jaarlijksche tractement van f 30,- werd gegarandeerd. Bedroegen de ontvangsten minder, dan paste de Gemeente het ontbrekende bij, waren zij meer, dan kwam het meerdere ten bate van de gemeente. De instructie bevat ook nog de bepaling: "Het wordt uitdrukkelijk aan de doodgravers verboden, een tapperij of soortgelijke nering uit te oefenen, op poene van ontzetting van hunnen bediening".

Een gesprek met Jonkman.

Mocht dit verhaal u nog bekend voorkomen, ja, dat klopt. Omdat wij als redactie enerzijds vinden dat Jonkman een begrip was (en blijft) in het Almense, anderzijds vertelde hij zoveel over zaken die het kerkhof betreffen dat we besloten hebben dit artikel in de Millennium-Almenak te vereeuwigen.

Juli 1999.

Jonkman volgde destijds in 1980 Biezemaat op die dit werk ook ongeveer 20 jaar heeft gedaan en daarvoor was Johanna's vader, Peters, sinds de oorlog de aanspreker. Nu weet ik niet of U als lezer enig idee hebt hoe het reilt en zeilt op een kerkhof, om het zo maar eens te zeggen. Ik had geen idee en heb dus maar domweg vragen gesteld. Als U nu een bladzijde vol verwacht over smeüige familievetes die aan de rand van het graf worden uitgevochten dan hebt U het mis. Jonkman zou wel zulke verhalen kunnen opdissen maar daar is hij veel te integer voor. Nee we zullen het louter hebben over de technische aspecten. Om te beginnen: we weten allemaal dat het kerkhof er fantastisch uitziet, het is een parel in onze gemeenschap, schitterend onderhouden en wist U dat de gebouwen op de monumentenlijst staan?

In de 19 jaar is er wel het één en ander veranderd. Was vroeger alles handwerk, nu wordt wat mogelijk is uiteraard machinaal gedaan of wordt uitbesteed, zoals het heggenknippen. Werden vroeger de graven met de schop gedolven, nu gebeurt dat met een kraantje van de werktuigenvereniging. Ik denk bij dat "vroeger" dan aan lange jaren geleden, maar nee hoor, Jonkman vertelt dat dit nog maar een jaar of twee gebeurt op deze manier. Nog graaft hij op plekken waar het kraantje niet bij kan komen met de hand ofschoon men moet gedogen dat een steen aan de kant gelegd mag worden om het kraantje door te laten dat naar het graf van de buurman moet, dit wel op kosten van de gemeente. Ik laat dat graf graven nog even op me inwerken want Jonkman vertelde erbij dat een graf voor drie 2.20 m. diep wordt gegraven en een graf voor twee 1.80 m diep, alles met bekisting erom.

2.20 m. diep is zowat kamerhoog denk ik dan met m'n boerenverstand, grond die er met de schop wordt uitgegooid komt er op een bult naast te liggen en laten we eerlijk zijn: een graf is een graf en geen leefkuil, dus veel armbijde zal er niet zijn, er moet bovendien ook nog een ladder mee. Ik concludeer dus dat dit een hele klus is. Jonkman beaamt dat, als het graf weer toegedekt is heeft hij 5 kuub grond verzet. Een kraantje graaft een graf in een uur, met de schop doet Jonkman dit werk in 3 uur. Hij begint dan 's morgensvroeg om 7 uur. De steenhouwer heeft de vorige dag al de steen verwijderd en dikwijls meegenomen om de tekst aan te passen. Dan is het werk niet klaar want vervolgens moet de omgeving van het graf en de paden weer netjes worden gemaakt zodat de afdrucken van de rupsbanden weg zijn. Natuurlijk wil ik weten hoe het graven 's winters gaat bij strenge vorst. Jonkman dekt nieuwe graven in de herfst af met blad. Bij bestaande graven komen bijl en pikhouweel eraan te pas en met een beetje pech zit de vorst wel tot 60 cm in de grond. Ligt er een steen op dan kan die worden afgenomen maar het betonwerk dat eronder ligt moet dan worden gesloopt (op kosten van de familie) en soms is er een gasbrander bij nodig.

Het eigendomsrecht. Op de begraafplaats worden de boeken bijgehouden, afschriften gaan naar het gemeentehuis, maar de feitelijke zaken worden op de begraafplaats geregeld. Een graf voor de toekomst kopen is niet mogelijk. Bij overlijden koopt men een graf op rij voor de duur van 20 jaar met de mogelijkheid het eigendom met 10 jaar tegelijk te verlengen (vroeger kocht men het recht voor onbepaalde tijd). Na deze termijn wordt de bedekking vernietigd en kan het graf wanneer het geschoond is weer worden uitgegeven. U hebt misschien de paaltjes op het kerkhof zien staan bij oude graven waarvan men de eigenaar probeert te achterhalen; worden deze eigenaren niet gevonden dan kan op deze lege plekken ook weer volgens bovenstaande regeling begraven worden. Overigens gelden dezelfde regels voor het urnenveld dat verstopt achter op het kerkhof ligt en de

urnenmuur, tegenover het oorlogsmonument. Zelf vond ik de urnenmuur nogal klein, maar Jonkman vertelde dat die naar behoefte kan worden uitgebreid en in elke nis kunnen 2 urnen. **Verder weten de meeste mensen niet dat in een bestaand graf altijd urnen bijgezet mogen worden ook al is dit graf vol !!** voor mij is dit ook nieuw daarom typ ik het maar vet. Op het kerkhof is de komende 50 jaar plek genoeg voor de Almense en Harfsense gemeenschap.

Dikwijls lees je in de krant dat er gestolen wordt op een kerkhof, dat zal hier toch niet zo zijn? Mis, helemaal mis! Ook in Almen wordt er van de graven gestolen: bloemen, vazen en soms hele kerststukken verdwijnen, 's middags gebracht en 's avonds wil men het kaarsje aansteken, maar dan hoeft het al niet meer. Ik vraag me af waar het blijft. Jonkman heeft daar ook met anderen over nagedacht en men vermoedt toch dat het voor een aantal mensen heel gewoon is dat wanneer men "even een bloemetje gaat halen" dit niet bij de bloemist doet.

Mijn laatste vraag aan Jonkman is wat hij nog graag verbeterd zou willen zien. Hij hoeft daar niet over na te denken, het antwoord is: betere parkeergelegenheid. Jammer vindt hij, en hij niet alleen, dat in het verleden geen grond is aangekocht voor ruimere parkeergelegenheid, er zijn een aantal kansen niet benut.

Tijden veranderen, de heer Jonkman is met pensioen en daarmee kwam een einde aan de tijd waarin ons dorp een eigen doodgraver had.

Wilrike